

VSEBINA:

ŠTEVILKA 11

LETNIK XXXVI

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

V LJUBLJANI, DNE 15. NOVEMBRA 1935

Priloga „Narodnega Gospodarja“ št. 11, I. 1935.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadrुge v Izlakah pri Zagorju o. S., r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo 1. decembra 1935 ob 1/2 8 zjutraj v zadrुžni dvorani v Izlakah. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrditev račun. zaključka za leto 1934. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. slučajnosti.

Občni zbor Mlekarske zadrुge v Izlakah pri Zagorju ob Savi, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo 15. decembra 1935 ob 1/2 8 zjutraj v zadrुžni dvorani v Izlakah. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrditev računskega zaključka za l. 1934. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Prve žebljarske in železobratne zadrुge v Kropl in Kamni gorici, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 23. novembra 1935 ob 15. uri v Zadrुžnem domu v Kropl. Dnevni red: 1. poročilo na-

čelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. potrditev račun. zaključka za l. 1934/35. 5. sklepanje o razdelitvi čistega dobička. 6. sklepanje o obrestovanju deležev. 7. volitve treh članov nadzorstva. 8. slučajnosti.

Občni zbor Gospodarske zadrुge v Mariji Reki, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 24. novembra 1935 ob 2 popoldne v prostorih zadrुge. Dnevni red: 1. volitve novih odbornikov v načelstvo in nadzorstvo. 2. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadrुge v Ribnici, r. z. z. o. z., se bo vršil v soboto dne 23. novembra 1935 ob 8 zjutraj v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. pregled in odobritev računskih zaključkov za leti 1933 in 1934. 3. sklepanje o odpisu dvomljivih terjatev. 4. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske gospodarske zadrुge v Št. Vidu pri Stični, se bo vršil dne 1. decembra 1935 ob 8 dop. v posojilniški pisarni. Dnevni red: 1. odobritev zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev račun. zaključka za l. 1934. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. čitanje revizijskega poročila. 6. sklepanje o likvidaciji. 7. slučajnosti.

Gospodarska zveza v Ljubljani notira naslednje cene: Tomaževa žlindra baza 18% Din 134.—; rudninski superfosfat v vrečah po 50 in po 100 kg à Din 98.—; kalijeve sol po 100 kg Din 156.—; kostni superfosfat Din 118.—; apneni dušik v pločevinastih bobnih Din 200.—; apneni dušik v papirnatih vrečah Din 185.—; kostna moka Din 100.—; mavec (gips) Din 40.—; nitrofoskal v vrečah Din 143; klajno apno Din 275; lanene tropine Din 2.10; modra galica Din 5.15; žveplo Din 2.80. Pri vagonškem odjemu se cene za gnojila in cement znatno znižajo na franco vsaka postaja. Mlatilnice s

tresali in reto Din 4.100.—; slamoreznice Din 1.700 do 2.000; čistilnik 10 sit Din 1.500; plugi Lesce Din 880—995; reporeznica M. R. Din 550; trijerji Din 2.000 do 3.500; mlatilnice na ročni pogon Din 2.200; robkači Din 900; sadni mlinci Din 1.400 do Din 1.700; brzoparilniki Din 1.050 do Din 2.800; kosilni stroji Din 2.000; travniške brane z zvezdnatimi členki Din 900; travniške brane z jeklenimi špicami Din 800; patent motike „Rapp“ Din 70.—. — Nitrofoskal, apneni dušik pri najmanjšem odjemu 5000 kg franko vsaka postaja. Modra galica iz tovarne „Zorka“ po konkurenčnih cenah.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadruž. zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25.— Din na leto, za pol leta 12:50 Din.
Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo.

Načrt zakona o gospodarskih zadrugah.

Kmalu po zedinjenju se je bila pojavila v vodilnih zadružnih krogih zahteva, da je treba za gospodarske zadruge izdati enoten zadružni zakon. Ta zahteva je bila opravičena, ker so na teritoriju Jugoslavije tedaj veljali štirje zadružni zakoni, katerim so se kasneje pridružili še zakon o uradniških zadrugah, zakon o zadrugah za kmetijski kredit in zakon o zdravstvenih zadrugah. Sestavljenih je bilo tudi že mnogo načrtov, katerim je pa usoda odločila, da so ostali samo načrti.

Pred kratkim je bila javnost obveščena, da se vlada resno bavi z mislijo, izdati za gospodarske zadruge uredbo z zakonsko močjo, ki bi unificirala zadružno zakonodajo in odpravila sedanje razlike, ki vladajo na posameznih upravnih področjih. V § 63. finančnega zakona za l. 1934/35 in v § 7. zakona o proračunskih dvanajstinah za mesec avgust-december 1935 in januar-marec 1936 je vladi dano pooblastilo, da sme izdati uredbe z zakonsko močjo zaradi ureditve in olajšanja gospodarskih razmer v državi in v občeh zaradi gospodarske delavnosti. Toda vlada je slednjič opustila svojo namero, da bi izdala svojo uredbo in se je odločila, da predloži narodni skupščini načrt zakona o gospodarskih zadrugah.

Zadružni interesi bi bili s formalnim zakonom bolje zavarovani nego z uredbo, kajti

zakon se ne more tako lahko izpremeniti, kakor je to mogoče pri uredbah. Zadruge potrebujejo za svoj razvoj neko stalnost v zakonodaji. To stalnost jim jamči zakon v večji meri nego uredba, katero more premeniti vsakokratna vlada. Pri znanih naših političnih razmerah bi se kaj lahko zgodilo, da bi za dotične premembe ne bili merodajni stvarni razlogi.

Sedanji načrt zakona o gospodarskih zadrugah obsega predpise, ki bodo daleko-sežnega pomena za zadružne organizacije, zlasti v bližnji bodočnosti. V načrtu so določbe, ki se bistveno razlikujejo od sedaj veljavnih norm zadružnega zakona iz l. 1873, pa tudi od norm po drugih pokrajinah veljavnih zadružnih zakonov.

V naslednji razpravi se bomo omejili na to, da opozorimo na razlike vladinega načrta nasproti našemu sedanjemu zadružnemu zakonu.

Načrt zakona obsega 121 paragrafov, ki so porazdeljeni na 12 poglavij.

I. Obče odredbe.

Pojem zadruga.

Prvo poglavje obsega obče odredbe ter opisuje v § 1. pojem zadruga in obseg poslov, poleg tega pa obsega tudi predpise o delitvi, dobička, o obrestovanju deležev in o nalaганju odvišnega denarja.

Pojem zadruga je opisan zelo nepopolno. Gospodarska zadruga je v smislu tega načrta društvo z neopredeljenim številom članov, kateremu je namen, da pospešuje njihovo gospodarstvo. Bistvena pomanjkljivost te definicije je, da ne pove, na kak način, oziroma s kakšnimi sredstvi dosega zadruga svoj namen. Zadruga so organizacije gospodarske samopomoči, ki naj s skupnim obratovanjem in neposredno dosegajo gospodarske koristi za svoje člane. O tej tako važni karakterizaciji zadruga ni v navedeni definiciji nobenega sledu. Stanovske organizacije imajo tudi namen zboljšati gospodarski položaj svojih članov, vendar skušajo ta namen doseči posredno (s poukom, predavanji, tiskom itd.) in brez skupnega gospodarskega obratovanja, brez skupnega podjetja. Po definiciji zadruga, ki jo podaja načrt, bi bilo mogoče, da bi se n. pr. kot zadruga konstituiralo hmeljarsko društvo, ki ima namen širiti strokovno znanje med svojimi društveniki, jih poučuje o razmerah na hmeljskem trgu in podobno. Tako društvo tudi pospešuje gospodarstvo svojih članov, ali le posredno, brez poslovne delavnosti.

Po našem pojmovanju zadruga bi tako društvo ne moglo eksistirati kot zadruga, po načrtu bi pa lahko.

Ker je pojem zadruga opisan tako nepopolno, se je bati, da se bodo pod zadružnim plaščem snovale organizacije, ki svojstveno ne bodo zadruga. Že po sedanjem zakonu, ki ima v tem oziru jasnejše predpise, so se dogajale razne zlorabe in so se pod imenom zadruga ustanovljale organizacije za vsakovrstne eksploatacije občinstva. Takim psevdozadragam bi bilo treba ustanavljanje otežkočiti, ne pa olajševati.

Obseg poslovanja.

V drugem odstavku § 1. je rečeno, da se more zadruga baviti z vsakim nezabra-

njenim gospodarskim delovanjem, ki more povečati dohodke ali zmanjšati stroške njenih zadružnikov. Pri tem je pripomniti, da gospodarstvo ne obstoji samo v povečavanju in zmanjševanju stroškov, ampak tudi skrbi za ohranitev pridobljene imovine. Po tem, kar je povedano na tem mestu, bi se ne mogle ustanovljati zadružne zavarovalnice, dasi jih § 1., odstavek 6, št. 5 izrecno dopušča.

Poslovnega pretička (viška) zadruga po tem načrtu ali sploh ne deli ali ga pa deli le v razmerju poslovanja posameznega člana z zadrugo. Ta odredba je pravilna in je v soglasju z načeli ročdelskih pionirjev, ki so tudi izključevali možnost, da bi se poslovni dobiček delil po vloženi glavnici (deležih). S tem se hoče poudariti važno dejstvo, da zadruga niso kapitalistična podjetja.

Na poslovne deleže more zadruga plačevati obresti, toda le, ako je dosegla dobiček in le do višine eskontne stopnje Narodne banke. Taka zadruga, ki sprejema hranilne vloge, ne sme dajati na deleže večjih obresti, kakor so obresti na hranilne vloge. V nobenem slučaju pa obrestna mera za deleže ne sme biti večja kakor 6%.

Zadruga ne daje tantijem članom upravnega in nadzornega odbora in ne sme rezervnega sklada v nobenem slučaju deliti med svoje člane.

Zadruga posluje načeloma samo s svojimi zadružniki in s svojo zvezo. Poslovno obratovanje vsake zadruga bi lahko razčlenili v dva dela. Izvrševati mora prvič taka opravila, da ji je omogočeno pospeševati gospodarstvo svojih članov. Tako si mora kreditna zadruga preskrbeti denarnih sredstev za posojila članom, konzumna zadruga mora nabaviti blago, produktivna zadruga surovine itd. Ta opravila so pa le sredstvo za doseglo namena. Druga opravila so taka, da z njimi neposredno koristijo članom, n. pr. kreditna zadruga razposoja denar, kon-

zumna zadruga oddaja članom blago, delovna zadruga orodje in odstopa članom stroje v uporabo. Pomožna opravila ne morejo biti omejena na člane, poslovni promet glede pomožnih opravil mora biti dovoljen tudi z nečlani, sicer bi zadruga ne mogla obstati. Glavna opravila zadruga lahko izvršuje samo s člani in jih tudi mora izvrševati le s člani. Tem splošnim načelom sledi tudi načrt, ki našteva v 6. odstavku § 1 slučaje, v katerih je dopustno poslovanje tudi z nečlani. Tako more kreditna zadruga najemati tuje kredite in pod določenimi pogoji sprejemati hranilne vloge; konzumna zadruga more od nečlanov kupovati blago, toda nabavljene predmete sme prodajati le zadržnikom itd.

Kreditnim zadrugam in njihovim zvezam je prepovedano, da bi se bavile s kakšnimi drugimi posli, kakor s sprejemanjem hranilnih vlog, z najemanjem kredita in z dajanjem posojil. Zadruge drugih vrst se ne smejo pečati s sprejemanjem hranilnih vlog, niti z dovoljevanjem posojil.

Od nezadružnikov bodo smeje kreditne zadruge z neomejenim jamstvom sprejemati hranilne vloge le tedaj, ako bodo imele v svojem članstvu vsaj dve tretjini, najmanj pa deset takih zadružnikov, ki posedujejo nepremičnine. Kreditne zadruge z omejenim jamstvom bodo mogle od nezadružnikov sprejemati hranilne vloge samo tedaj, ako jamčijo njihovi člani za zadrugine obveznosti najmanj z 10 kratnim zneskom deležev in če imajo vsaj 50 članov, toda od nezadružnikov ne smejo sprejeti skupaj več vlog, kakor znaša vsota vplačanih deležev, rezervnega zaklada in petkratnega zneska vpisanih poslovnih deležev. Slična omejitev se odreja tudi za poslovne zveze kreditnih zadrug, ki bodo smeje od nezadružnikov sprejemati hranilne vloge samo do višine skupnega zneska vpisanih deležev, rezervnega zaklada in jamstva njihovih članov.

Svoj odvišni denar (hranilne vloge) smejo zadruge nalagati samo v poslovnih kreditnih zvezah ali pa v državnih ali v privilegiranih ali v samoupravnih denarnih zavodih. Zveze smejo nalagati denar v navedenih denarnih zavodih, poleg tega tudi v takih zavodih, v katerih imajo zveze in njihove včlanjene zadruge večino delnic.

Nova je dalje odredba, da se ne more včlaniti pri zadrugi z neomejenim jamstvom nihče, ki je že včlanjen pri kaki drugi taki zadrugi. Kakor je ta odredba sama po sebi umestna, bo vendar provedba v praksi povzročala znatne težave, zlasti z ozirom na postanek članstva in z ozirom na dolžnosti, izvirajoče iz članstva.

II. Ustanovitev zadruge.

Število članov.

Po sedanjem zakonu ni bilo predpisano, kolikšno bodi najmanjše število članov v zadrugi. Nasproti sedanjemu pravnemu stanju ustvarja načrt v tem oziru razliko, da se more zadruga ustanoviti le, če ji pristopi vsaj 7 oseb, ki morejo neomejeno razpolagati s svojo imovino in ki pismeno izjavijo, da žele osnovati zadrugo. Te osebe so ustanovitelji zadruge. Ta pismena izjava nadomešča pristopno izjavo, ki jo morajo podpisati kasneje pristopajoči člani.

Tudi po registraciji zadruge mora znašati število članov vsaj 7. Ako bi bilo število članov več nego leto dni manjše nego sedem, sme registracijsko sodišče tako zadrugo razpustiti.

Za ustanovitev zadruge ni treba nikaškega predhodnega odobrenja.

Pravila.

Glede vsebine pravil ne obsega načrt kakih bistvenih sprememb. Če hoče zadruga od nekaterih članov zahtevati več deležev, mora biti privzeta v pravila določba, na kakšni

podlagi se more terjati od posameznih članov več kot en delež. Ugotoviti je treba v pravilih tudi pogoje za izplačilo deležev v slučaju prenehanja članstva.

Pravila morajo dalje obsegati določbe o uporabi poslovnega prebitka in določbe o pokritju poslovne izgube.

Nova je določba, da mora vsaka zadruga zbirati rezervni sklad, o čemer se morajo pravila natančneje izraziti. Zraven splošnega rezervnega sklada lahko odredi zadruga v svojih pravilih tudi zbiranje drugačnih rezervnih skladov.

Pravila morajo dalje natančneje določiti odredbegledeposlovanja upravnega in nadzornega odbora in kako se jim daje razrešnica.

V pravilih se sme določiti, da sme posebno izvoljeno razsodišče reševati spore, ki nastanejo v združnih odnosih med člani samimi ter med člani in upravo. Take spore pa rešuje razsodišče samo po pismenem pristanku obeh strank.

Poleg splošnih dolžnosti, ki se tičejo plačila deležev in jamstva združnikov za zadrugine obveznosti, sme zadruga od svojih članov zahtevati tudi posebne nedenarne storitve, n. pr. da oddajajo zadrugi vse svoje grozdje, mleko, da se mora član posluževati zadruginih strojev itd. V takem slučaju se morajo v pravilih točno določiti pogoji, obseg in čas dajatev, podlaga za obračunanje in če so te storitve plačljive, kdaj more zahtevati član plačilo. Plačilo pa ne sme presegati prometne vrednosti storitve ali dajatve. Za nepravočasno storitev se more v pravilih določiti globa.

Odstopiti od določb zakona je dopustno samo tedaj, če zakon sam to dovoljuje in če se dotične posebnosti privzemo v pravila.

Ustanovna skupščina. Vpis zadruge.

Ustanovno skupščino skličejo ustanovitelji zadruge. Predseduje ji najstarejši usta-

novitelj, dokler skupščina ne izbere drugega predsednika. Izbrati se mora tudi zapisnikar. Potem ko se sprejmejo in odobre pravila, izbere ustanovna skupščina prvi upravni in nadzorni odbor po določbah sprejetih pravil.

Novo zadrugo je treba prijaviti za vpis v združni register. Ako bi se tega ne storilo v roku šestih tednov po ustanovni skupščini, potem se smatra, da zadruga ni osnovana.

Formalni postopek za vpis zadruge v združni register bo nekoliko različen od sedanjega. Prijavi bo treba priložiti:

1. pravila v treh izvodih; pravila morajo podpisati vsi ustanovitelji;
2. zapisnik o ustanovni skupščini v treh izvodih;
3. seznam ustanoviteljev zadruge v treh izvodih, kakor tudi seznam naknadno vpisanih združnikov;
4. seznam članov upravnega odbora z legaliziranimi njihovimi podpisi.

Če ustreza prijava formalnim in stvarnim zahtevam, vpiše sodišče zadrugo v združni register in obvesti o tem zadrugino vodstvo ter ob tej priliki vrne dva izvoda pravil in dva seznama ustanoviteljev in združnikov.

III. Organi zadruge.

Kakor dosedanji zakon omenja tudi načrt organe zadruge: 1. upravni odbor (načelstvo), 2. nadzorni odbor, 3. skupščino (občni zbor).

Upravni odbor.

Glede upravnega odbora po dosedanjem zakonu ni bilo predpisano, koliko članov mora imeti. Načrt zahteva, da mora imeti upravni odbor najmanj 3 člane združnike, ki morajo biti pismeni in imeti popolno pravico razpolagati s svojim premoženjem. Ako je združnik pravna oseba, se more v upravni odbor izbrati tudi oni, ki more včlanjeno

pravno osebo zastopati. V upravni odbor zvez se lahko izbere fizična oseba, ki je včlanjena pri kaki zvezini zadrugi.

Člani upravnega odbora morajo svoje funkcije izvrševati le osebno.

V pravilih zadruge se lahko predpiše, da se za upravni odbor izvoli tudi nekaj namestnikov; v takem slučaju se mora tudi določiti, v katerem vrstnem redu pridejo namestniki na izpraznjena odborniška mesta.

Odborniki ne smejo biti med seboj in člani nadzornega odbora zakonski drugi in ne v sorodstvu ali v svaštvu do vključno druge stopnje. Odbornik tudi ne more postati zadrugin uslužbenec, dalje oseba, ki je pod stečajem ali pod pravomočno obtožbo zaradi kake take stvari, da bi utegnilo sodišče izreči izgubo častnih pravic, ali ki je že obsojena na izgubo častnih pravic (§ 46. kazenskega zakona), dokler traja ta izguba.

Za člana upravnega odbora se ne more izbrati, odnosno postaviti, niti ne more v odboru ostati oseba, kateri je po § 58. kazenskega zakona s pravomočno razsodbo prepovedano izvrševanje izvestnega dela, poklica ali obrta, ki je isti ali pa je soroden s posli, ki jih izvršuje zadruga, dokler traja ta prepoved. Odbornik tudi ne sme biti, kdor je bil obsojen po kazenskem zakonu zaradi izvestnih kaznivih dejanj ob času vojne nevarnosti (§§ 110., 111. in 112. kazenskega zakona).

Člane upravnega odbora voli samo skupščina. Kooptacija po načelstvu ali po nadzorstvu ni dovoljena.

Vsako leto izstopi iz upravnega odbora v pravilih določeno število odbornikov.

Izvolitev velja največ za tri leta. Funkcijska doba se začne z dnem, ko je dotičnik izvoljen in preneha z ono skupščino, ki je odobrila letni račun za poslednje poslovno leto, v katerem je trajala funkcija.

Posamezne člane upravnega odbora, kakor tudi cel odbor sme skupščina odstaviti, ako zato glasuje nadpolovična večina vseh združnikov, ali ako na dveh zaporednih skupščinah za to glasuje večina navzočih članov; vendar pa čas med tema dvema skupščinama ne sme biti krajši od sedem dni.

Če bi kdaj število odbornikov padlo tako, da bi upravni odbor ne mogel več sklepati, skliče nadzorni odbor skupščino, da spopolni izpraznjena mesta, dotlej pa postavi nadzorni odbor začasno toliko namestnikov, da se more poslovanje v zadrugi vršiti nemoteno.

Ako bi nadzorni odbor tega ne storil in bi tudi združniki sami ne sklicali skupščine, jo skliče revizijska zveza.

Zadruge ne more zastopati napram tretjim osebam tak odbornik, ki je v svojem imenu ali v imenu bližnjega sorodnika ali kot zastopnik tretje osebe interesiran pri dotičnem poslu. V takih slučajih zastopa zadrugo nadzorni odbor, ako bi ne ostalo za zastopanje zadruge zadosti odbornikov, razen, če bi pravila za take primere odredila posebnega zastopnika.

Zadružno tvrdko sme podpisovati poleg člana upravnega odbora tudi nameščenec zadruge, katerega po predhodnem odobrenju skupščine v to pooblasti upravni odbor.

Sklepi upravnega odbora so veljavni, ako je za nje na sklepčni seji glasovala nadpolovična večina.

V pravilih zadruge se more določiti, da sme izvesten del odbornikov zahtevati, da se skliče seja upravnega odbora.

Ako kateri odbornik odreče svoj podpis zapisniku o seji upravnega odbora, se to zabeleži v zapisniku, kakor tudi razlog, ako je odbornik navedel razlog.

Člani upravnega odbora, ki so glasovali

proti sklepu, morejo zahtevati, da se to za-
beleži v zapisniku.

Člani upravnega odbora so odgovorni zadrugi za škodo, ki bi nastala iz neizpolnjevanja prevzetih dolžnosti. Zlasti so odgovorni, ako bi nastala škoda: 1. ker se je delilo zadrugino premoženje ali so se vršila kaka izplačila proti odredbam zakona; 2. ako so se vršila kaka izplačila v času, ko se je moral prijaviti stečaj; 3. ako so se sklepali kaki posli tako, da so pri njih sodelovali odborniki, ki jim zakon v dotičnem primeru odreka zastopstvo zadruge; 4. ker se niso v redu vodile poslovne knjige in seznam združnikov ali ako se niso v popolnem redu sestavljali letni računi. Odgovoren pa ni tisti odbornik, ki je glasoval proti sklepu in je dal svoje nasprotno glasovanje zabeležiti v sejni zapisnik; ravnotako ne odgovarja oni, ki pri sklepanju ni bil navzoč, ako pisмено naznani nadzornemu odboru svoje protivno mnenje.

Zahtevke glede odškodnine je mogoče ostvariti le, če tako sklne skupščina, ki obenem izbere enega ali več zastopnikov za pravdo. Če bi skupščina tega ne storila, zastopa v pravdi zadrugo upravni odbor, oziroma nadzorni odbor, ako bi zadruga ne imela dovolj odbornikov, ki niso odgovorni.

Če je bila škoda povzročena s kršenjem združnega zakona ali pravil, pa je skupščina odbila predlog zahtevati odškodnino, ali ni o predlogu ničesar sklenila, potem sme vsaj $\frac{1}{10}$ združnikov v roku treh mesecev od dne skupščine v imenu zadruge vložiti tožbo proti odgovornim funkcionarjem upravnega odbora. Ako se tožbeni zahtevek zavrne, odgovarjajo tožeči združniki toženim in zadrugi za nastalo škodo.

Člani upravnega odbora se legitimirajo kot zastopniki zadruge z izpiskom iz združnega registra, drugi zastopniki pa s pooblastilom, ki ga jim izda upravni odbor.

Nadzorni odbor.

Določbe, ki veljajo glede izvolitve članov upravnega odbora, veljajo tudi za nadzorni odbor. Član upravnega odbora se ne more izbrati v nadzorni odbor pred potekom enega leta, odkar mu je bila kot članu upravnega odbora podeljena razrešnica.

Člana nadzornega odbora ne more upravni odbor izključiti iz zadruge (iz članstva).

Ako bi število članov nadzornega odbora padlo pod 3, mora upravni odbor takoj sklicati skupščino, ki nadopolni izpraznjena mesta. Če upravni odbor ne bi ravnal tako, morejo skupščino sklicati ostali člani nadzornega odbora.

Če bi nadzorni odbor v teku dveh mesecev ne bil nadopolnjen, potem postavi začasno nadzorni odbor revizijska zveza izmed združnikov in istočasno skliče skupščino zaradi izvolitve nadzornega odbora. Pravice in dolžnosti članov upravnega odbora so splošno ravno take, kakor po sedanjem zakonu.

Revizijska zveza more za vse ali za izvestne vrste včlanjenih zadrug predpisati, da skupščina ali nadzorni odbor sestavijo poslovnik o izvrševanju nadzorstva. Zveza more sebi pridržati odobrenje tega poslovnika.

Za poslovanje nadzornega odbora se smiselno uporabljajo določbe, ki veljajo za upravni odbor.

Nadzorni odbor mora pregledati računski zaključek in o tem podati skupščini svoje poročilo. Brez takega poročila ne more skupščina niti odobriti letnega računa niti dati upravnemu odboru razrešnice.

Na skupščini nastopa nadzorni odbor kot celota; vendar more vsak njegov član o poročilu skupščini podati svoje odvojeno mišljenje, ako bi utegnila vsled predloga nadzornega odbora nastati zanj kaka odgovornost.

Če nadzorni odbor odstavi člane upravnega odbora, mora o tem takoj obvestiti revizijsko zvezo in sklicati skupščino.

Nadzornemu odboru daje načrt tudi pravico, da posega v poslovne stvari zadruga. Tako n. pr. ne more noben član upravnega odbora niti kot dolжник niti kot porok priti v kakšno obveznost proti zadrugi, ako tega pismeno ne odobri nadzorni odbor.

Po pravilih ali s sklepom skupščine se more sploh prepovedati ali omejiti ali vezati na posebne pogoje dovoljevanje posojil članom upravnega in nadzornega odbora in uslužbencem zadruga.

Skupščina.

Glede izvrševanja članskih pravic na občnem zboru (skupščini), glede zastopstva in glasovalne pravice članov obsega zakonski načrt odredbe, ki se v mnogih ozirih bistveno razlikujejo od dosedanjih predpisov.

Svoje članske pravice v pogledu soodločevanja o združnih zadevah more združnik izvrševati osebno ali po zastopniku. Zakonski zastopnik včlanjene pravne osebe in zakonski zastopnik združnika ni treba, da bi imeli v ta namen posebno pooblastilo, toda morajo dokazati, da imajo pravico zastopanja.

En zastopnik more zastopati samo enega združnika. Zastopnik more biti samo član dotične zadruga, izvzemši primer, kadar je član pravna oseba. Pooblastilo mora biti pismeno, v pravilih se pa lahko predpišejo za obliko pooblastila še strožji pogoji.

Za velike zadruga, ki imajo nad 500 članov, se more v pravilih določiti, da tvorijo občni zbor delegati, ki so jih izbrali predhodno združini člani. En delegat ne more zastopati več kot 50 članov, ako zadruga nima več kot 5000 članov; če jih ima pa več, ne more en delegat zastopati več kakor 100 članov. Ako se delegati volijo po

skupinah, potem imajo ostanki nad tem številom pravico do enega delegata.

Sklicanje skupščine se mora naznaniti revizijski zvezi, ki ima pravico, da sme poslati na skupščino svojega predstavnika, kateri sme na skupščini govoriti.

Delokrog skupščine je po zakonskem načrtu nekoliko širši, kakor po dosedanjih predpisih. Tako mora skupščina sklepati, do katere najvišje vsote se sme zadruga zadolžiti, kolikšna sme biti skupna vsota hranilnih vlog, ki jih sme sprejeti kreditna zadruga, kolikšen sme biti znesek posojila ali kredita, ki ga sme kreditna zadruga dati posameznemu članu. Če hoče zadruga osnovati posebna združna podjetja v svojem delokrogu, delavnice, prodajalne, poslovalnice, podružnice ali zastopstva, mora o tem načelno poprej sklepati skupščina. Dalje mora skupščina sklepati o predlogih in pritožbah združnikov proti poslovanju upravnega in nadzornega odbora in likvidatorjev. Pravila pa lahko dodado še druge predmete, o katerih mora obravnavati skupščina.

Za vsako premembo ali dopolnitev pravil je potreben pristanek revizijske zveze.

Redna skupščina se mora vršiti v teku šestih mesecev po zaključku poslovnega leta. Če bi upravni odbor ne sklical skupščine v tem času, jo mora sklicati nadzorni odbor v roku nadaljnjih mesec dni. Če bi pa niti nadzorni odbor ne sklical redne skupščine v določenem času, jo mora sklicati revizijska zveza v nadaljnjem roku mesec dni.

Tudi izredne skupščine imajo pravico sklicevati upravni odbor, nadzorni odbor in revizijska zveza.

Ako bi niti upravni niti nadzorni odbor ne sklicala izredne skupščine na zahtevo najmanj desetine članov, potem morejo ti člani od registracijskega sodišča zahtevati dovoljenje, da oni sami skličejo skupščino.

Stroške za tako sklicanje in pa za sklicanje, ki ga odredi revizijska zveza, trpi zadruga, toda skupščina lahko sklene, da morajo te stroške povrniti člani upravnega in nadzornega odbora, ki skupščine niso sklicali.

Na dnevnem redu vsake skupščine mora biti posebna točka o predlogih in pritožbah članov. O teh predmetih skupščina sklepa, če so bili izročeni sklicatelju skupščine najmanj štiri dni pred skupščino in je sklicatelj dolžan, da jih objavi še isti dan na vidnem mestu v poslovalnici zadruge.

Ako je na dnevnem redu prememba pravil, se morajo v pozivu na skupščino označiti določbe, ki se nameravajo premeniti ali nadopolniti. Povrh tega mora biti popolno besedilo nameravanih prememb zadružnikom na vpogled vsaj tri dni pred skupščino v zadrugini poslovalnici ali na kakem drugem primernem kraju, ki mora biti označen v pozivu.

Poziv na skupščino se mora takoj objaviti v poslovalnici zadruge.

Če sklicuje skupščino revizijska zveza, mora na njeno zahtevo občina objaviti poziv na sedežu zadruge in ga poleg tega razglasiti na krajevno običajni način.

Skupščina more veljavno sklepati le, če je na njej prisotnih vsaj polovica članov, če bi pravila ne določala prisotnosti večjega števila. Vendar je dopustno, ako bi prva skupščina ne bila sklepčna, da se vrši v roku, določenem v pravilih, druga skupščina z istim dnevnim redom, ki lahko sklepa brez ozira na število prisotnih zadružnikov.

Vsak zadružnik ima na skupščini pravico le do enega glasu.

Ta in prejšnja odredba bosta za mnoge slovenske zadruge velikega pomena. Zahteva, da mora biti na skupščini navzočih vsaj polovica članov, bo povzročala izredne težkoče. Glede glasovalne pravice ima načrt med predhodnimi določbami posebno točko, da smejo

zadruge, katere dopuščajo v svojih pravilih posameznemu članu na občnem zboru več glasov, to odredbo pridržati v pravilih še 10 let potem, ko stopi novi zakon v veljavo.

Za sklep, da se premene pravila, odstavijo člani upravnega in nadzornega odbora in za sklep o likvidaciji zadruge mora glasovati več nego polovica vseh zadružnikov (ne samo zadružnikov, navzočih na občnem zboru).

Pri sklepih, po katerih bi se kak zadružnik oprostil kake obveznosti nasproti zadrugi, ali bi dobil od nje kakšno ugodnost, ali ki se tičejo sklenitbe kakega pravnega posla, prizadeti zadružnik ne sme glasovati niti v svojem imenu niti kot zastopnik odsotnega člana. Ravnotako ne morejo glasovati o svoji razrešnici člani upravnega in nadzornega odbora.

V zapisniku, ki se vodi o skupščini, je treba navesti imena prisotnih zadružnikov in koliko glasov ima osebno in kot zastopnik kakega drugega zadružnika. Ravno tako se mora navesti število glasov, ki so bili oddani glede kakega predloga za ali proti. Zapisniku je treba priložiti po en izvod poziva na skupščino in pooblastila zastopnikov. Najkasneje v roku 15 dni izza skupščine mora upravni odbor poslati registracijskemu sodišču in revizijski zvezi prepise zapisnika in dodanih mu prilog.

Vsak zadružnik in revizijska zveza sme s tožbo pri registracijskem sodišču zahtevati, da se razveljavi skupščinski sklep, ako ne ustreza zakonu ali pravilom. Glede roka za vložitev tožbe in o postopku pred sodiščem obsega načrt še razne podrobnejše predpise.

(Dalje prihodnjič.)

Manufakturo vseh vrst po ugodnih cenah tudi proti plačilu s hranilnimi knjižicami članic „Zadružne zveze“ nudi Oblasnica za Slovenijo v hiši Gospodarske zveze.

Poročilo in računski zaključek Zadružne zveze v Ljubljani za leto 1934

Članstvo:

Število članic koncem l. 1933 je znašalo 673
tekem leta 1934 jih je pristopilo . . . 12
skupaj . . . 685
odpadlo jih je 18
tako, da znaša število članic koncem l. 1934 667
Od tega je kreditnih zadrug 338.

Deleži:

Koncem leta 1933 je znašalo stanje deležev . . Din 1,672.800.—
v letu 1934 je prirastlo . . . 36.000.—
skupaj Din 1,708.800.—
odpadlo 300.—
tako, da je stanje deležev
koncem l. 1934 znašalo Din 1,708.500.—

Vloge v tekočem računu:

Vloge v tekočem računu
so znašale 31. 12. 1933 Din 199,395.618·70
koncem leta 1934 pa . . . 201,285.962·59
torej so se vloge v letu
1934 pomnožile za . Din 1,890.343·89

Kreditl v tekočem računu:

Kreditl koncem leta 1933
so znašali Din 62,980.581·92
koncem leta 1934 pa . . . 61,963.245·32
torej so se kreditl v letu
1934 znižali za . . . Din 1,017.336·60

Naložen denar:

Stanje naložen. denarja
dne 31. 12. 1933 . . . Din 124,973.547·32
dne 31. 12. 1934 pa . . . 114,095.396·31
torej se je stanje nalož.
denarja v letu 1934
znižalo za Din 10,878.151·01

Bilanca z dne 31. decembra 1934.

Aktiva:

1. Gotovina	Din	6.233·25
2. Poštna hranilnica	"	528.610·29
3. Terjatve v tek. računu	"	61,963.245·32
4. Naložen denar	"	114,095.396·31
5. Efekti	"	27,782.681·20
6. Tuji deleži	"	112.626—
7. Nepremičnine	"	5,512.528·42
		Din 210,001.320·79

Pasiva:

1. Deleži	Din	1,708.500—
2. Sklad po čl. 15 uredbe	"	1,714.589—
3. Sanac. fond zadrug	"	2,311.468·83
4. Vloge v tek. računu	"	201,285.962·59
5. Menice v reeskontu	"	1,850.000—
6. Lombard	"	1,130.800—
		Din 210,001.320·79

Račun izgube in dobička v l. 1934.

Izguba:

1. Pasivne obresti	Din	14,359.851·91
2. Upravni stroški	"	1,109.899·54
3. Odpisi	"	5,916.740·54
4. Davki in doklade	"	52.150·80
5. Narodni Gospodar	"	48.972·50
6. Stroški nepremičnin	"	134.391·30
7. Dobiček: za sklad po čl. 15 uredbe	"	1,714.589·37
		Din 23,336.595·96

Dobiček:

1. Aktivne obresti	Din	16,752.014·96
2. Narodni Gospodar	"	24.817·75
3. Valorizacija neprimič.	"	4,711.724—
4. Dohodki nepremičnin	"	234.671—
5. Upravni dohodki	"	1,113.771·67
6. Pripis rezerve iz l. 1933	"	499.596·58
		Din 23,336.595·96

Glavna zadružna zveza.

(Njena skupščina in kongres.)

Centrala zadružnih zvez cele države, ki se imenuje Glavna zadružna zveza v Belgradu, je imela 26. oktobra v Osijeku svojo 16. redno glavno skupščino. Skupščine se je udeležilo poleg članov upravnega in nadzornega odbora 38 delegatov zadružnih zvez, ki so zastopali 120 glasov. Skupščino je otvoril in vodil g. minister dr. Anton Korošec, ki je predsednik Glavne zadružne zveze od njene ustanovitve, torej že 16 let.

Otvoritev skupščine.

Delegati in uprava so svojega predsednika prisrčno pozdravili s ploskanjem, nakar je otvoril g. dr. Korošec skupščino s kratkim govorom. Poudaril je težkoče, ki jih je imela uprava zadnja tri leta radi splošne gospodarske in posebno denarne krize in bodril k zvestobi zadružnim načelom: k samozavesti in zadružnemu navdušenju tudi za bodočnost. Opozarjal je, da gospodarska stiska še ni na umiku, temveč da stojimo, verjetno, pred največjimi gospodarskimi in finančnimi težkočami, ki jih letos še povečuje neugodna letina v mnogih pokrajinah in pa od društva narodov sklenjene sankcije. Po prizadevanju zadružništva je bila uredba o zaščiti kmetov vsaj v nekaterih določilih spremenjena. Narodni skupščini pa da je bil izročen predlog zadružnega zakona.

Poročilo upravnega odbora.

Po izvršenih pozdravih in z navdušenjem sprejetih vdanostnih brzozavkah je prišlo na vrsto poročilo upravnega odbora o poslovanju v l. 1934, ki nas kot zadrugarje gotovo zanima in zato podajamo v naslednjem kratek posnetek.

Poročilo podaja najprej sliko o splošnem gospodarskem položaju v l. 1934, ki

kaže le neznatno izboljšanje. Obseg naše zunanje trgovine se je povečal za 19% v primeri z l. 1933. Naša trgovska bilanca je bila aktivna in presežek našega izvoza nad uvozom je znašal 305 milijonov dinarjev. Blagovni promet se je dvignil na železnicah, na rekah in na morju in je zvišanje na železnicah znašalo sicer le 1.7% napram l. 1933, v plovbi na rekah pa 29.6%. Državni dohodki so se povečali za 5.95%. Največji je povišek pri posrednih davkih i. s. 16.04%.

Cene.

Vendar pa je za presojo položaja zlasti v kmetijstvu važna višina cen. Cene se tudi v l. 1934 niso prav nič popravljale, temveč so še nazadovale in je splošni indeks cen na debelo padel od 64.4% v l. 1933 na 63.2% v l. 1934. Za kmetijstvo posebno važen je indeks cen rastlinskih in živalskih proizvodov. Pri rastlinskih proizvodih je znašal 57.4% napram 57.2% v l. 1933, pri živalskih proizvodih pa 55.4% napram 57.1% v l. 1933. Stanje cen kmetijskih proizvodov (rastlinskih in živalskih) se je torej poslabšalo, dočim se je stanje mineralnih proizvodov izboljšalo od 75.5% na 80.8%. Razlika med cenami kmetijskih pridelkov na eni strani in med cenami industrijskih in mineralnih na drugi strani se je še povečala in tako poslabšal položaj kmetijstva, ki nosi vse breme te pretirane razlike med cenami industrijskih in poljedelskih proizvodov. Pri cenah na drobno je razlika še večja. Pripomniti moramo, da gornjim odstotnim številkam služijo kot podlaga cene na debelo iz l. 1926, ki se vzamejo za primerjanje kot normalne, t. j. 100%. Zato cenijo, da je narodni dohodek iz kmetijstva znašal v l. 1934 le 11½ milijarde napram 31½ milijarde v l. 1926. Kmet, najvažnejši proizvednik v naši poljedelski državi, je moral torej v l. 1934 zopet drago plačevati potrebščine in poceni

prodajati pridelke, enako kakor že vrsto let. Ni čuda torej, da se je položaj kmeta skrajno poslabšal in je to vplivalo tudi na naše zadružništvo, ki je vendar pretežno kmetijsko zadružništvo.

Hranilne zadruge.

Dviganja hranilnih vlog v znatnejši meri v l. 1934 ni bilo; vzrok je ta, da je večina privatnih bank in kreditnih zadrug zaprosila za zaščito in tako vlagateljem ni ničesar izplačevala razen malenkosti. Tako je razumljivo, da so kljub krizi hranilne vloge pri vseh denarnih zavodih v državi narasle od 9.662.000.000 v l. 1933 na 9.780.000.000 dinarjev koncem l. 1934. Likvidnost denarnih zavodov je bila torej v l. 1934 zelo slaba in denarni zavodi niso bili v položaju, da bi dovoljevali količjak pomembne kredite.

Napačna gospodarska politika.

Poročilo nadalje ugotavlja potrebo, da se mora vsa naša gospodarska politika preusmeriti v smislu zahtev in potreb kmetijskega gospodarstva in je radi tega treba razdolžiti kmeta, vzpostaviti njegovo kreditno sposobnost, delati za povišanje cen kmečkih pridelkov in sanirati denarni in kreditni trg. Poslednje je tem važnejše, ker je nad polovico vseh zadrug kreditnih in bi bila s sanacijo denarnega trga vzpostavljena delavnost kreditnih zadrug. Notorično je tudi že dejstvo, da je industrija uživala pretirano zaščito v carinah, v železniških tarifah, pri davkih, taksah in trošarinah in da je ta industrijsko-protekcioniistična usmerjenost gospodarske politike pripeljala do tega, da je moral naš kmet drago plačevati izdelke zaščiteni in kartelirani industriji z monopolskim položajem, dočim je na drugi strani moral neorganizirani in nezaščiteni kmet pri svojem neracionaliziranem gospodarstvu svoje pridelke celô sijajno stoječi industriji pod

ceno prodajati. Zahteva po preusmeritvi gospodarske politike od pretirane zaščite industrije in za varstvo interesov kmeta je torej nujna in utemeljena. Tudi kreditna politika Narodne banke se bo morala v tem smislu preusmeriti, saj je v desetletni periodi (1923-1932) od kreditov Narodne banke bilo povprečno danih industriji 25·5%, trgovini 15·5%, zadružništvu pa 1·04%. Zadružništvo je glede preusmerjenja gospodarstva ponovno stavilo svoje zahteve, tako zlasti na kongresu Glavne zadružne zveze 25. marca 1934 v Belgradu.

Delo pri novih zakonih.

Poročilo govori nato o vprašanju kmetijskih dolgov, kakor je to vprašanje reševala uredba od 27. avgusta 1934 in pa o uredbi o zaščiti denarnih zavodov od 23. nov. 1934. Ker je oboje našim zadrugarjem več ali manj znano, zato lahko ti dve stvari preskočimo.

Vprašanje dviga cen kmetijskih pridelkov je ostalo nerešeno. V zvezi s tem poročilo poudarja, da je **Privilegirano izvozno društvo** za izvoz kmetijskih proizvodov znižalo število zastopnikov zadružništva v upravi od treh na enega.

V zastopanju interesov zadružništva je Glavna zadružna zveza imela tudi ponovno prilike staviti predloge in izvrševati intervencije na področju **davčnih zakonov in zakona o obrtlh.**

Na kongresu 25. marca 1934 je zadružništvo postavilo zahtevo za revizijo zakona o obrtlh in za revizijo zadružništvu neprijazne novele k zakonu o neposrednih davkih.

Sekcije.

V okrilju Glavne zadružne zveze so se organizirale sekcije, od katerih je bila najdelavnejša sekcija za vnovčevanje živine.

Sekcija za vnovčevanje žita je sicer 17. septembra 1934 začasno ustavila delo,

ker je vojska uvedla drug sistem za preskrbo človeške in živalske hrane. Zato pa je tembolj delavna bila **sekcija za vnovčevanje živine**, s sodelovanjem katere je bilo v letu 1934 izvoženo v Avstrijo in Čehoslovaško 23.400 svinj in 1800 goved napram 58.000 svinj in 2.370 goved v l. 1933. Sekcija je morala voditi borbo v uradu za kontrolo izvoza živine za pravičen delež na kontingentih in je morala doseženo kvoto na zveze razdeljevati. (Žal moramo tu pripomniti, da so se pri tem uveljavili proti interesom zadrugne solidarnosti politični vplivi, radi katerih je bila Gospodarska zveza v Ljubljani za dalj časa od izvoza popolnoma izključena. Tako je razumljivo, da je v l. 1934 Gospodarska zveza izvozila le 50 govedi, Kmetijska družba v Ljubljani pa 170 in Ekonom v Ljubljani 173.) Glavna zveza srbskih kmetijskih zadrug je v l. 1934 celo začela z izvozom izdelkov in proizvodov mesne industrije in v to svrhu uredila vzorno mesno industrijo v Zaprešiču.

Vrste in število zadrug.

Najzanimivejši za nas je pač oni del poročila, ki govori o stanju zadrugništva v državi. Po poročilu je koncem l. 1934 bilo v državi 8.526 zadrug napram 8.227 v l. 1933, kar pomeni povišanje za 299 zadrug ali 3·6%. Po posameznih strokah se te zadruge delijo sledeče:

	Zadruga	v %
1. Kreditne zadruga	4.604	53·99
2. Nabavne, nabavno-prodajne in konsumne zadruga	1.783	20·91
3. Agrarne zajednice	482	5·65
4. Živinorejske in perutninarske zadruga	387	4·53
5. Mlekarske in sirarske zadruga	193	2·26
6. Žitarske zadruga	122	1·43
7. Obrtne in delavsko-proizvod. zadruga	128	1·51
8. Vinarske in kletarske zadruga	98	1·15
9. Zdravstvene zadruga	100	1·18
10. Stavbinske in gradbene zadruga	92	1·09
11. Ribarske zadruga	70	0·83
	Odnos 8.059	94·53

	Zadruga	v %
	Prenos	8.059 94·53
12. Oljarske zadruga	27	0·32
13. Rožmarinske zadruga	13	0·15
14. Razne kmetijske-proizvodne zadruga	130	1·52
15. Razne zadruga	297	3·48
	Skupaj 8.526	100 %

Kreditne in nabavno-prodajne odnosno konsumne zadruga predstavljajo torej 75%, t. j. $\frac{3}{4}$ od celokupnega števila zadrug, vse ostale vrste pa le 25%. V vseh teh zadrugah je bilo koncem leta 1934 včlanjenih 1.061.482 zadrugarjev, napram 1.077.790 v letu 1933. Kljub porastu števila zadrug je torej število zadrugarjev v l. 1934 za 16.308 nazadovalo. Vzrok bo seveda v tem, za koliko zadrug je zveza dobila podatke manj kot v letu 1933.

Zadruga v okrilju Glavne zadrugne zveze.

Od gori navedenega števila zadrug pa niso vse pod okriljem Glavne zadrugne zveze, temveč jih je v njenem krogu le 6.952 ali 81% od vseh zadrug. 1574 zadrug se nahaja torej izven Glavne zadrugne zveze in to v Državni zvezi zadrug za poljedelski kredit. Od kreditnih zadrug jih je izven Glavne zadrugne zveze 1500, od vseh ostalih pa 74. Teh 1500 kreditnih zadrug predstavlja organizacijo poljedelskega kredita, ki še tvori posebno, z večjimi privilegiji obdarjeno vrsto zadrugništva. V članicah iz kroga Glavne zadrugne zveze je bilo včlanjeno 876.342 zadrugarjev, kar predstavlja 82·5% od zgoraj navedenega skupnega števila zadrugarjev.

Številke iz poslovanja zvez.

Zanimivo bi bilo iz poročila navajati nekaj številčnih podatkov o stanju revizijskih zvez in drugih zadrugnih centralnih organizacij, ako bi to ne vodilo predaleč. Obratni kapital vseh zvez je znašal koncem l. 1934 776.000.000 Din, lastni kapital 209.400.000

dinarjev. Vsota zadrugam izdanih posojil je bila 453,500.000 Din, vse hranilne vloge pa so znašale 3,630.000 Din.

Številke iz poslovanja zadrug.

Žal statistika za poedine zadruge ni še dospela preko 1. 1932. Za to leto pa se podatki nanašajo le na manjše število zadrug, ker od mnogih ni bilo mogoče dobiti podatkov. V 2575 kreditnih zadrugah je bilo 434.000 članov. Vsota posojil pri teh zadrugah je znašala 2.038,000.000, lastna sredstva 229,000.000 in hranilne vloge 2.204,000.000. V 1105 nabavno-prodajnih in konsumnih zadrugah je bilo koncem leta 1932 215.600 članov. Te zadruge so imele napram članom 80,500.000 Din terjatev, 87,500.000 Din lastnih sredstev, 84,300.000 Din v blagovnih zalogah in 34,200.000 Din hranilnih vlog. — Pri ostalih vrstah pa so številke že neprimerno manjše.

Dve združni šoli.

Poročilo daje tabelarni pregled o delu obeh združnih šol v Ljubljani in v Zagrebu. V Zagrebu je trajala šola od 3. 10. 1934 do 10. 12. 1934, torej teden več kot 2 meseca in jo je obiskovalo 34 učencev in je na učenca bilo Din 2032 stroškov. V Ljubljani je trajala šola od 15. 10. 1934 do 17. 4. 1935, torej preko 6 mesecev, obiskovalo jo je enako 34 učencev in so znašali stroški povprečno Din 3142 na učenca.

Poročilo v poglavju mednarodnih združnih organizacij omenja še obisk glavnega tajnika mednarodne združne zveze v Londonu Henry Meja in pa šefa oddelka za združništvo Mednarodnega urada za delo pri Društvu narodov v Ženevi g. Morica Kolumbena.

Članstvo in računski zaključek.

V članstvu Glavne združne zveze je bilo 1. 1934 19 revizijskih zvez, poleg tega

v posrednem članstvu 3 revizijske podzveze. Računski zaključek zveze izkazuje 15.758 Din prebitka, v celem letu pa je bilo izdatkov v vseh panogah dela Glavne združne zveze Din 340.000, i. s. so znašale plače 200.000, vsi ostali izdatki 140.000.

Volitve.

Po odobritvi poročila upravnega odbora, nadzornega odbora in računskega zaključka so se vršile še volitve upravnega in nadzornega odbora, pri čemer so bili izvoljeni vsi prejšnji člani uprave in nadzorstva, z dvema izjemama. Za predsednika je bil pri seji, ki je sledila takoj po skupščini, izvoljen zopet g. dr. Anton Korošec, za podpredsednika pa upravnik Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug g. inž. Voja Djordjević in član uprave Združne zveze v Zagrebu, g. dr. Avguštin Juretić.

Kongres.

V nedeljo 27. oktobra je bil potem kongres Glavne združne zveze v Osijeku, ki ga je predsednik g. dr. Korošec otvoril s tem-le pomembnim nagovorom:

Besede predsednika.

„Bratje zadrugarji, današnji kongres prireja Glavna združna zveza kraljevine Jugoslavije. Glavno združno zvezo sestavlja 19 zvez, ki temelje vse na združnih načelih, ki se pa delijo ali teritorijalno, ali poslovno ali pa po gledanju na vse javno in zasebno življenje.

19 zvez pomeni lepo število. Reči pa moramo, da je to tudi zelo pisano društvo, pa kljub temu moramo konstatirati, da se nas 19 zvez med seboj dobro razumemo in da je ta zgradba močna, solidna in kompaktna. Solidna in kompaktna pa je zbog tega, ker se vsi zadrugarji držimo treh največjih idealov, **to so svoboda, pravica in velika medsebojna ljubezen.**

Svoboda, pravica in ljubezen so tri ogromne sile v življenju vsakega narodnega organizma in kjer teh treh sil ni, tam ni življenja, tam ni pravega napredka, tam je razstrojstvo, razpadanje in smrt.

Vi veste, da so to znani življenjski principi: svoboda, pravica in ljubezen in da jih tudi mnogo zlorablajo. Zadrugarji pa imamo to srečo, da teh treh življenjskih principov že po tradiciji ne zlorablamo, temveč v pravem smislu uporabljamo.

Ako je svoboda brez vsake meje, nastaja razpuščenost, divjaštvo, drznost. To ni več svoboda, temveč diktatura najhujših in najslabših ljudskih strasti.

Svoboda je dobrodejna in vpliva dobro samo tedaj, ako je v mejah pravice in zakona. Le urejena svoboda prinaša blagoslov.

Sama pravica, gola pravica ima trdost, strogost in ni blagodejna. Ako pa se pomeša z ljubeznijo, tedaj ima vesel in mil obraz. Pa tudi ljubezen brez vsake meje, brez pameti, brez reda, brez umerjenosti, pomeni slepost. Slepa ljubezen pa povzroči več slabega kot dobrega.

Zadrugarji smo spravili te tri ideale v prave meje in zato je v združništvu dosti lepega, dobrega, solidnega življenja in napredka. Te ideale širimo ne po glavnih skupščinah, na katerih se morajo vršiti potrebne formalnosti, temveč jih širimo na združnih kongresih, kakor je današnji.

Zelo sem vesel, da vas je tako veliko število prišlo, tako da je dvorana polna zadrugarjev in prijateljev združništva. Zato mi dovolite, da vas pristrčno pozdravim v imenu Glavne združne zveze.“

Pozdravi.

Predsednik pozdravlja imenoma potem še navzoče zastopnike, nakar v imenu g. mi-

nistra za kmetijstvo pozdravlja kongres načelnik Vi. Vujnović. Le ta v svojem pozdravu izjavlja, da je vlada soglasno sprejela predlog zakona o gospodarskih zadrugah in ga predložila v sklepanje narodni skupščini. To je najboljši dokaz, da se vlada briga za napredek združništva, kateremu je najtrdnješa opora enoten združni zakon, dočim smo doslej imeli v državi 16 različnih zakonov za zadruge.

Referati.

Po izvršenih pozdravih so se vršili referati in sicer je predaval upravnik Zveze nabavljalnih zadrug državnih uradnikov g. Branislav Trajković o **nabavljalnih zadrugah državnih uslužbencev**, g. Života Milanović, narodni poslanec in upravnik Zveze agrarnih zadrug v Osijeku o **agrarnem združništvu**, g. dr. Vjekoslav Gortan pa o **položaju kreditnega združništva**. Žal nam ne dopušča prostor, da bi prinesli zanimiva predavanja v celoti. Po možnosti bomo prinesli predavanja vsaj v posnetku v eni prihodnjih števil. O akciji za sanacijo Središnjega saveza hrvatskih kmetijskih zadrug je poročal njegov predsednik g. dr. Štefan Poštić. Po zanimivi debati, katere so se udeležili navzoči zadrugarji, zlasti kmetje, so bile sprejete resolucije, ki jih prinašamo na drugem mestu.

*

Po kongresu so se zadrugarji sestali k skupnemu kosilu, na katerem je bilo izrečenih nekaj lepih napitnic. Na skupščini in na kongresu pa je bilo vsakemu takoj vidno, da vlada med zadrugarji cele države složnost, medsebojno razumevanje in ljubezen. Principe, ki jih je predsednik pri otvoritvi kongresa poudarjal kot temelje združništva, združništvo v praksi spoštuje in uvažuje. Zato pa si je moglo tudi v najtežjih časih ohraniti svojo svobodo.

Resolucije skupščine in kongresa Glavne zadružne zveze.

I.

Na **skupščini** Glavne zadružne zveze v Osijeku 26. oktobra je bila sprejeta resolucija glede enotnega zadružnega zakona:

Zadružni zakon.

„Skupščina pozdravlja sklep kraljevske vlade, da se uveljavi enoten zadružni zakon, ki ga zadružništvo zahteva že od tedaj, ko se je osnovala Glavna zadružna zveza, in prosi pristojne faktorje, da zakon čimprej predložijo. Skupščina smatra, da mora zakon o gospodarskih zadrugah upoštevati upravičene interese vseh zadružnih oblik, zlasti pa, da ne vzame nobeni zadružni obliki že pridobljene pravice in ugodnosti za njen obstanek in uspešno delo.

Z ozirom na potrebo čim širše socialne in zdravstvene zaščite vasi, katero izvaja zdravstveno zadružništvo, skupščina zlasti zahteva, da se v zakon o zdravstvenih zadrugah vzamejo odredbe, potrebne za obstanek te zadružne oblike.

Skupščina obenem apelira na g. ministra za poljedelstvo, da sprejme predloge, ki mu jih bo stavila Glavna zadružna zveza kot zastopnik celokupnega zadružništva.“

II.

Na **kongresu** v Osijeku 27. oktobra je bila enodušno sprejeta ta sledeča resolucija:

„Zadugarji zadružnih zvez, zbrani na kongresu Glavne zadružne zveze, ki predstavlja 7000 zadrug in 900.000 zadružno organiziranih gospodarstev, so v skrbi zbog današnjega gospodarskega stanja vasi razpravljali posebno o težkem položaju kreditnega zadružništva ter ugotovili:

1. Za likvidnost posojilnic.

Naše gospodarstvo trpi že 4 leta vsled silnega pomanjkanja gotovine, predvsem radi

premahnega denarnega obtoka in pa radi vedno večjega tezavriranja gotovine. Zato so oni, ki po svojem položaju držijo v roki gotovino, vedno v stanju, da izkoristijo vsako priliko in se vsilijo za diktatorje gospodarstva z monopolskim položajem. Kreditno zadružništvo, ki je pozvano, da posreduje v korist malega človeka, ne more z uspehom vršiti tega svojega poslanstva, ker mu od poklicane strani ne dajo na razpolago zadostnih sredstev. Radi tega poglobitno kreditno zadružništvo ni v položaju, da bi moglo malemu in srednjemu kmetu preskrbeti potrebni obratni kapital.

Zahtevamo, da država napravi daleko-sežne ukrepe za **vzpostavitev likvidnosti kreditnih zadrug**, posebno pa, da pomaga zadružništvu ustanoviti **zadružno banko** in ji zajamči možnost za zadostna sredstva, da bi mogla potem ta centralna zadružna denarna ustanova usposobiti zadružništvo za kreditiranje malih in srednjih gospodarstev, s čimer bi se izboljšalo kmetijsko gospodarstvo in zboljšalo stanje najširših slojev naroda.

2. Sanacija zadružništva.

Koristi jugoslovanskega zadružništva, koristi naroda in države zahtevajo, da se čim nujneje napravijo koraki za sanacijo težkega stanja našega zadružništva, v katero ga je dovela huda gospodarska in denarna kriza v državi, posebno pa da se sanira Osrednja zveza hrvatskih kmetijskih zadrug v Zagrebu. Prosimo kraljevsko vlado, da vprašanje te sanacije čimprej ugodno reši.

3. Kolonisti-lastniki.

Potrebno je, da se čimprej dokonča delo na izvajanju agrarne reforme v državi, da bi vsak agrarni posestnik končno postal **zemljknjižni lastnik** odkazane mu zemlje,

na kateri bi mogel stati in jo racionalno obdelovati kot svojo lastnino in postati kredita sposoben.

4. Odpis 50% drž. posojil kolonistom.

Ravnotako je tudi potrebno, da se odpiše 50% od posojil, ki so jih kolonisti dobili iz državnih sredstev in v celoti uporabili za zgradbo kolonističnih poslopij; glede ostalih 50% pa da se kolonistom omogoči, da jih odplačajo z državnimi papirji v nominalni vrednosti papirjev.

5. Za večji proračun kmet. ministrstva.

Proračun ministrstva za poljedelstvo, ki znaša komaj 1% celokupnega državnega proračuna, je tako malenkosten, da to ministrstvo ne more izvršiti vsega, kar bi moralo vršiti za korist in napredek kmetijstva, v čemer je obsežen tudi napredek kmetijskega združništva, ki je eno najvažnejših sredstev za gospodarski dvig kmeta, vasi in vseh panog kmetijskega gospodarstva.

Zato apeliramo na vse merodajne faktorje, da posvetijo temu vprašanju največjo pozornost in poskrbijo, da se proračun poljedelškega ministrstva primerno poviša.

6. Poslovne zveze med kmetijskimi in mestnimi zadrugami.

Neobhodno je, da vodilne osebnosti našega združništva radi koristi proizvednika in potrošnika stremijo za tem, da vzpostavijo čim tesnejše poslovne zveze med kmetijskim in mestnim združništvom. Na ta način bi bil izločen dobiček posrednikov, ki gre v škodo proizvednika kakor potrošnika.

7. Sankcije in združništvo.

Z ozirom na sklepe o sankcijah v Ženevi je treba dati našemu kmetijskemu gospodarstvu priložnost, da kot najbolj interesirana panoga našega gospodarstva more podati svoje mnenje preko Glavne združne zveze, ki je kot vrhovna ustanova združno organiziranih vaških gospodarstev tudi najkompetentnejši forum.“

Pravo.

Rok za vlaganje prošelj za zaščito podaljšan. Po uredbi o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov z dne 23. novembra 1934 je bil rok za vlaganje prošelj za odlog plačil, za sanacije ali za izvenstečajno likvidacijo določen za 23. nov. 1935.

Z uredbo z dne 5. oktobra 1935 (Službeni list z dne 30. oktobra 1935) je rok za vlaganje takih prošelj podaljšan za eno leto, to je do 23. novembra 1936.

Mlekarne in slaščičarne, ki na drobno prodajajo mleko (slaščice) stoječim gostom, spadajo sicer po obrtnem redu pod gostiteljska

podjetja, vendar pa po odloku ministrstva za trgovino in industrijo ta podjetja niso dolžna postati članice trgovskega ali gostiteljskega združenja. Ta odlok je bil izdan 26. 7. 1935 pod št. 26.909.

Oprostitev od taks na potrdila. Z odločbo ministra za finance z dne 17. septembra 1935 št. 65.122/III in na osnovi točke 5 čl. 5 zakona o taksah je razširjena taksna oprostitvev, dana z odločbo ministra za finance z dne 31. julija 1929, št. 74.170, tudi na potrdila, ki se izdajajo osebam-ustanoviteljem kmetijskih in obrtnih zadrug in pa tistim, ki želijo pristopiti k zadrugi kot člani, da niso pod stečajem ali skrbstvom (Službeni list z dne 19. oktobra 1935).